

Zagorskin neuvottelukokouksen asiakirjat

TIEDONANTO

Suomen evankelis-luterilaisen kirkon ja Venäjän ortodoksisen kirkon edustajien välisestä II teologisesta neuvottelukokouksesta, joka pidettiin Neuvostoliitossa Zagorskin kaupungissa Pyhän Sergein Kolminaisuusluostarissa joulukuun 12—16 päivien välisenä aikana vuonna 1971.

Joulukuun 12—16 päivien välisenä aikana vuonna 1971 Pyhän Sergein Kolminaisuusluostarissa pidettiin II teologinen neuvottelukokous Suomen evankelis-luterilaisen kirkon ja Venäjän ortodoksisen kirkon edustajien kesken. Ensimmäinen teologinen neuvottelukokous oli pidetty maaliskuussa 1970 Sinapin koulutuskeskuksessa Turussa (Suomi).

Neuvottelukokoukseen osallistui Suomen evankelis-luterilaisen kirkon puolesta valtuuskunta, jonka kokoonpano oli seuraava: tri *Martti Simojoki*, Turun ja Suomen arkkipiispa (valtuuskunnan johtaja), tri *Aimo T. Nikolainen*, Helsingin yliopiston Uuden testamentin eksegeettikan professori, tri *Kauko Pirtinen*, Helsingin yliopiston yleisen kirkkohistorian professori, rovasti *Semmel Lehtonen*, teologian lisensointi, Tapiolan seurakunnan kirkkoherra, tri *Kalevi Toivainen*, Helsingin yliopiston dogmatikan dosentti, Kirkon koulutuskeskuksen johtaja, *Maunu Sinnemäki*, teologian lisensointi, arkkipiispan sihteeri, Kirkon ulkomaansuhteiden toimikunnan sihteeri. Erityisasiantuntijana oli valtuuskunnan mukana valtiotieteen maisteri *Antti Saarlo*.

Venäjän ortodoksisen kirkon puolesta neuvottelukokoukseen ottivat osaa: Leningradin ja Novgorodin metropoliitta *Nikodim*, Moskovan patriarkaatin ulkomaisten kirkollisten suhteiden osaston puheenjohtaja, Dmitrovin arkkipiispa *Filaret*, Moskovan hengellisen akatemian ja seminaarin rehtori, Astrakanin ja Enokaevskin piispa *Mihail*, rovasti *Igor Ranne*, Suomessa olevien Moskovan patriarkan alaisten seurakuntien valvoja, Leningradin hengellisen akatemian kirkollisten suhteiden osaston sihteeri, V. D. *Sargyshev*, Moskovan hengellisen akatemian dogmaattisen teologian professori, K. E. *Skurat*, Moskovan hengellisen akatemian dogmaattisen teologian professori, A. I. *Osipov*, Moskovan hengellisen akatemian perusteologian dosentti, N. D. *Medvedev*, Leningradin hengellisen akatemian dogmaattisen teologian ja yleisen kirkkohistorian opettaja.

Huomioitujoina puhevaltaoikeuksin neuvottelukokouksessa olivat läsnä: A. I. Georgievskij, Moskovan hengellisen akatemian liturgikan professori, D. F. Ogitskij, Moskovan hengellisen akatemian läntisten tunnustusten historian professori ja K. M. Komarov, Moskovan hengellisen akatemian Vanhan testamentin eksegeetikan dosentti.

Neuvottelukokouksen alkuhartauden toimitti Leningradin ja Novgorodin metropoliitta *Nikodim*. Hänen eminehmensi luki sen jälkeen Pyhimmän Moskovan ja koko Venäjän patriarkan *Pimenin* neuvottelukokouksen osanottajille osoitetun kirjeen. Arkkipiispa tri *Martti Simojoki* ja arkkipiispa *Filaret* lähettivät Hänen pyhyydelleen vastausähkeen neuvottelukokouksen osanottajien puolesta.

Dmitrovin arkkipiispa *Filaret* avasi neuvottelukokouksen sen osanottajille omistamallaan sydämeillisellä tervehdyspuheella.

Leningradin ja Novgorodin metropoliitta *Nikodim* piti kokoukselle puheen, jossa hän käsiteli neuvottelukokouksen aihepiiriin liittyviä kysymyksiä.

Turun ja Suomen arkkipiispa tri *Martti Simojoki* piti neuvottelukokouksessa tervehdyspuheen, jossa hän tähdensi Suomen evankelis-luterilaisen kirkon ja Venäjän ortodoksisen kirkon välisen teologisen dialogin suurta ekumeenista merkitystä ja sitä panosta Suomen ja Neuvostoliiton välisten hyvien naapurussuhteiden syventämiseen, mitä kummakin kirkot tekevät kehittämällä veljellisiä suhteitansa.

Neuvottelukokouksen keskustelujen pohjana oli kaksi aihetta: 1) eukaristia (etupäässä sen uhrituonteesta) ja 2) oikeudenmukaisuudesta ja väkivallasta.

Ensimmäinnuttua aihetta käsiteltiin esitelmissä, joita pitivät professori A. T. *Nikolainen* aiheesta »Eukaristia Uuden testamentin tutkimuksen valossa» ja rovasti S. *Lehtonen* aiheesta »Eukaristia ja Kristuksen uhri» (Suomen evankelis-luterilainen kirkko) sekä professori V. D. *Sarytshev* aiheesta »Eukaristia» ja piispa *Mihail* aiheesta »Eukaristia Uuden testamentin uhrituomituksena» (Venäjän ortodoksinen kirkko); jälkimmäistä aihetta vastaavasti käsiteltiin esitelmissä, joita pitivät professori K. *Pirinen* aiheesta »Oikeudenmukaisuus ja rauha» ja dosentti K. *Torvainen* aiheesta »Oikeudenmukaisuus ja väkivalta luterilaisen sosiaaleettikan valossa» (Suomen evankelis-luterilainen kirkko) sekä dosentti A. I. *Osipov* aiheesta »Oikeudenmukaisuus ja väkivalta» (Venäjän ortodoksinen kirkko). Nämä sisällöltään syvästi esitelmit ja niitä seuranneet keskustelut, joita käytiin kristillisen rakkauden hengessä, auttoivat neuvottelukokouksen osanottajia pääsemään selville osapuolten näkökantoista käsiteltävissä asioissa ja määrittämään sekä yhdenmukaisia että toisistaan poikkeavia näkökantoja.

Tähän tiedonantoon on liitetty neuvottelukokouksen kummankin aiheen käsitteleviä yhdistelmät, joissa esitetään sekä ne kannanotot, joissa osapuolet olivat yhtä mieltä, että ne, joissa heidän näkökantansa erosivat.

6*

Osapuolet ovat vakuttuneita siitä, että tällainen tärkeiden teologisten ongelmien käsittely edistää molempien kirkkojen keskinäisen ymmärtämyksen syventymistä ja muodostaa merkittävän panoksen esittäessä teltä ja menetelmiä kristikunnan uskon yhteyden saavuttamiseksi.

Neuvottelukokouksen osanottajat kiittävät Jumalaa hänen suuresta siunauksestaan, joka teki mahdolliseksi tämän veljellisen ja sydämeillisen yhteydenoton Suomen evankelis-luterilaisen kirkon ja Venäjän ortodoksisen kirkon välillä, jolloin luottamuksen hengessä käsiteltiin tärkeitä kristillisyyden ongelmia. Osapuolet saivat jälleen kerran taas kokea, että ekumeeninen dialogi hälventää väärinkäsityksiä ja auttaa ymmärtämään toisen osapuolen asennetta.

Osapuolet periaatteessa sopivat siitä, että tällaisia yhteydenottoja tul- laan jatkaa.

Osapuolet ovat vakuuttuneita siitä, että kristittyjen on väsymättä työskenneltävä, jotta kaikki kansat voisivat elää rauhan ja oikeudenmukai- suuden olosuhteissa.

Suurella tyydytyksellä neuvottelukokouksen osanottajat panivat mer- kille rauhanomaisen aloitteen, jonka Suomen hallitus teki ilmoittaessaan voivansa ottaa Helsingissä vastaan Euroopan turvallisuus- ja yhteistyö- konferenssin, ja esittävät toivomuksen, että tämä konferenssi lähtulevai- suudessa pidettäisiin.

Neuvottelukokouksen osanottajat päättivät työnsä rukouksellisesti kiittäen Raudan Rutiinasta ja pelastuksemme päämiestä Herraamme Jee- susia Kristusta.

FILARET

tri MARTTI SIMOJOKI

Dmitrovin arkkipiispa

Turun ja Suomen arkkipiispa

Joulukuun 16 päivänä 1971

Pyhän Sergein Kolminaisuusluostari.

YHDISTELMÄ

joka on tehty Suomen evankelis-luterilaisen kirkon ja Venäjän orto- doksisen kirkon valtuustunkuntien välisessä teologisessa neuvottelukokouk- sessa, joka pidettiin Zagorskissa Pyhän Sergein Kolminaisuusluostarissa joulukuun 12—16 päivien välisenä aikana vuonna 1971 aiheesta *Ehtool- linen*.

Suomen evankelis-luterilaisen kirkon ja Venäjän ortodoksisen kirkon välillä käydyssä ensimmäisessä teologisessa neuvottelukokouksessa Turun Sinapissa 19.—22. 3. 1970 oli ehtoollista koskeneista keskusteluista anne- tussa yhdistelmässä esitetty molemmille osapuolille yhteisiä näkökantoja.

7*

Edellä olevien lisäksi todettiin kaksi oleellista eukaristiaa koskevaa näkökohtaa, joissa osapuolten käsitykset erosivat toisistaan. Kumpikin osapuoli tunnusti, että Jeesuksen Kristuksen, Jumalan ja ihmisen, ruumis ja veri ovat hänen itsensä lausumien asetussanojen mukaan olemuksellisesti leivän ja viinin muodossa läsnä, mutta tämän totuuden ymmärtämisessä molempien osapuolten käsitykset erosivat. Samoin molemmat tunnustivat ehtoollisen uhriluonteon, mutta sen sisällön tulkitsemisessa erosivat toisistaan.

Mainittuun kokouksen yhdistelmäasiakirjassa oli lausuttu toivomus, että koko ehtoolliskysymystä edelleen käsiteltäisiin yhteisissä keskusteluissa, ja että erityisesti edellä mainitut kaksi teemaa tulisivat käsitellyn alaisiksi.

Tämän toivomuksen mukaisesti nyt pidetyn neuvottelukokouksen aikana jatkettiin ehtoollista koskevan ongelman tutkimista. Neuvottelukokous sai kuulla aiheesta kummankin osapuolen laatimat esitelmat, joita käsiteltiin keskinäisen huomaavaisuuden ja kristillisen rakkauden hengessä.

I. Esitetyt alustukset ja mieltipitettien vaihto osoittivat osapuolten näkökantojen yhdenmukaisuuden seuraavissa asioissa:

A. Kristuksen todellinen läsnäolo ehtoollisessa

1. Ehtoollisen sakramentilla on keskeinen merkitys Jumalan iankaikisessa, Jeesuksen Kristuksen kautta tapahtuvassa ihmisen pelastustyössä. »Jumala oli Kristuksessa ja sovitti maailman itsensä kanssa» (2 Kor. 5: 19).
2. Ehtoollisessa leipä ja viini ovat Vapahtajan ruumis ja veri. Kristus on ehtoollisessa todellisesti läsnä jumalanhimmillisen persoonan täyteydessä. Kun osallistumme tähän ateriaan, tulemme Kristuksesta osallisiksi hänen ruumiinsa, so. seurakunnan, jäseninä.

B. Kristuksen uhri ja ehtoollinen

1. Kertakaikkinen Golgatan uhri ei ole toistettavissa, ja sen pelastava vaikutus ulottuu kaikkiin aikoihin. Ehtoollinen ei ole Golgatan uhrin toistamista, vaan sen pelastusisällyyksen ja vaikutuksen ilmentymä ja nykyistyminen kirkon ja jokaisen kristityn elämässä.
2. Niin kuin Kristus on antanut Golgatan uhrin, hän antaa myös ehtoollisessa itsensä seurakunnan jumalanylpeveluksessa. Sen vuoksi ehtoollinen on Pyhän Hengen välkappale pelastukseksi.
3. Meidän ehtoollisen viettoomme osallistuu koko Kristuksen kirkko; tästä on meillä varmuus siksi, että kirkko on Kristuksen ruumis.
4. Kristuksen uhri omaksutaan ehtoollisessa uskon kautta, jonka Pyhä Henki vaikuttaa. Ehtoollinen välittää yhteyden ihmiseksi tulmiseen

8*

Jumalan Polkaan, Jeesukseen Kristukseen, ja tekee uskovat osallisiksi hänen olemuksestaan. Sen vuoksi ehtoollisen lahjana on syntien anteeksi-antamus ja pyhitys.

II. Seuraavissa kohdissa esintyi kuitenkin eroavuuksia ortodoksisen ja luterilaisen opinkäsityksen välillä:

1. Ortodoksisen opin mukaan ehtoollisessa leipä ja viini muuttuvat olemuksestaan Kristuksen ruumiiksi ja vereksi. Tämä olemuksellinen muuttuminen jää pysyvästi pyhiin lahjoihin riippumatta niiden käyttämisestä.

Luterilaisen opin mukaan ehtoollisen asetussanat ovat ihmisen sanoja, jotka sellaisenaan riittävät takaamaan Kristuksen todellisen läsnäolon ehtoollisella, leivässä ja viinissä. Luterilaiset eivät käytä ehtoollisaineita jumalanylpeveluksen ulkopuolella.

2. Ortodoksinen kirkko antaa suuren merkityksen ehtoollisen uhriluonteelle. Eukaristiuhriin tuo itse Kristus kirkon osallistuksessa siihen hänen ruumiinaan. Kirkon jäsenten välitön osallistuminen eukaristiseen uhriin on ennen kaikkea rukousta ja siihen sisältyy ylistämistä, kiittämistä ja anomista.

Vaikka luterilaisen kirkon opetus tähdentää Kristuksen uhrin ja ehtoollisen mitä läheisintä yhteyttä, se kuitenkin välttää uhri-sanaa ehtoollisjumalanylpeveluksesta käytetynä, koska se tahtoo korostaa Kristuksen Golgatan uhrin kertakaikkista riittävyyttä. Sellaisena ehtoollinen on myös luterilaiselle kirkolle toivon, ilon ja kiitoksen ateria.

III. Tulvat keskustelut

Osapuolet katsovat aiheelliseksi ja molempia puolia rikastuttavaksi keskustelujen jatkamisen, jolloin aiheiksi voitaisiin ottaa esimerkiksi pappeus ja kristillinen oppi pelastuksesta, jotka kumpikin liittyvät tähän mennessä käsiteltyihin kysymyksiin.

SUOMEN EVANKELIS-LUTERILAISEN KIRKON VALTUUSKUNNAN PUOLESTA

Martti Simojoki
Turun ja Suomen arkkipiispa

VENÄJÄN ORTODOKSISEN KIRKON VALTUUSKUNNAN PUOLESTA

Filaret
Dmitrovin arkkipiispa,
Moskovan hengellisen akatemian ja seminaarin rehtori

9*

YHDISTELMÄ

joka on tehty Suomen evankelis-luterilaisen kirkon ja Venäjän ortodoksisen kirkon valtuuskuntien välisessä teologisessa neuvottelukokouksessa, joka pidettiin Zagorskissa Pyhän Sergein Kolminaisuusluostarissa joulukuun 12—16 päivien välisenä aikana vuonna 1971 aiheesta »Oikeudenmukaisuus ja väkivalta».

Suomen evankelis-luterilaisen kirkon ja Venäjän ortodoksisen kirkon valtuuskuntien välisen Turun Sinapissa 19.—22. 3. 1970 pidetyn neuvottelukokouksen päätöksen mukaisesti oli toivotettavaa ryhtyä yhteisesti käsittelemään oikeudenmukaisuus ja väkivalta-aihetta, minkä johdosta nyt otsikossa mainitussa neuvottelukokouksessa esitettiin kolme esitelmaa tästä aiheesta.

Käsiteltyään näitä esitelmiä neuvottelukokouksen osanottajat tulivat seuraaviin johtopäätöksiin:

1. Jumala on luonut ihmiskunnan yhdeksi ja lunastanut sen Pojassaan Jeesuksessa Kristuksessa. Jumalan Pojan tullessa ihmiseksi hän otti kantaakseen maailman synnin ja kärsimyksen. Herransa seuraajana kirkko on osallinen maailman ahdistuksesta, mutta myös Kristuksen ihmiseksi tuon ja lunastustyön avaamasta toivosta.
2. Kirkkojen todistus rauhan ja oikeudenmukaisuuden puolesta perustuu siten Jumalan tekoon. Kristityt ovat yhdessä kutsuttu rauhankeijoiksi. Tämä Herran tahto on kirkkojen rauhan puolesta esittämän todistuksen lähtökohhta. Siksi ne voivat hoitaa tätä tehtäväänsä vain olemalla uskollisia lähettäjäälleen ja ammentaa hänen sanomastaan.
3. Kirkot todistavat Herransa tahdosta ihmisten maailmassa, joka on synnin vaurioittama. Tämä merkitsee sitä, että ne joutuvat lakkaamatta kysymään rauhan ja oikeudenmukaisuuden todellista sisältöä ja toteuttamistapoja. Tällöin niiden ei ole tyydyttävä historianansa varrella tehtyihin ratkaisuihin, vaan rohkeasti esittävä uusia mahdollisuuksia yhdessä niiden kanssa, joilla on sama päämäärä. Kun atomikaudella jokainen paikkallinen sota voi laajentua atomisodaksi, kristittyjen ja kirkkojen on enemmän kuin ennen kannettava vastuuta toimimisestaan kansainvälisten ristiriitojen välttämiseksi ja kansojen keskinäisen rauhan vahvistamiseksi.
4. Todistaessaan Herrastaan rauhan Ruhtinaana kristityt eivät saa unohtaa rukousta rauhan puolesta ja väkivallan uhrien puolesta. He tahovat tehdä parannuksen omista ja kansansa synneistä. Vain näin he voivat olla rauhan rakentajia.
5. Samalla kirkot ovat vakuuttuneita siitä, että pysyvää rauhaa ei voida rakentaa väkivallan ja sen uhan varaan. Rauha vaatii oikeudenmukaisuuden toteutumista, mutta kristittyinä tiedämme, että sekin on riittämätön ilman ihmisten ja kansojen välistä veljellistä yhteyttä ja rakkautta.
6. Julistuksessaan kirkkojen on pidettävä esillä rauhaa ja oikeuden-

mukaisuutta. Tällöin ei ole unohtettava, että ihmiset yhdessä ovat vastuussa ihmiskunnan säilymisestä ja Jumalan helle antaman luonnon oikeasta käytöstä. Yhteiskuntarakenteet on muokattava sellaisiksi, että ne edistävät ihmisten yhteistoimintaa. Ihmisten diskriminointia rodun, uskonnon, kansallisuuden tai sukupuolen perusteella ei voida hyväksyä. Kaikilla kansoilla tulee olla mahdollisuus vapaasti kehittää omaa elämänmuotoaan yhteistoiminnassa toisten kanssa.

7. Kristillinen rakkaus vaatii kristittyjä osallistumaan aktiivisesti yhteiskunnan, kansakunnan, valtion ja kansainvälisten suhteiden rakentamiseen. Sen vuoksi kristittyjen tulee aktiivisesti vastustaa sellaisia epäoikeudenmukaisuuksia kuin hyökkäyssotia, kolonialismia, rotuerottelua ja muita rotusorron muotoja, taloudellista riistoa sekä yhteiskunnallista ja valtiollista oikeudettomuutta.

8. Keskustelujen osanottajat erityisesti aseistariisumisen merkitystä. Samoin he pitivät tärkeänä, että järjestetään ensi tilassa Euroopan turvallisuuskonferenssi, jonka Suomen hallitus on ehdottanut pidettäväksi Helsingissä. Tämän konferenssin koole kutsuminen epäilemättä edistäisi kansojen pyrkimystä oikeudenmukaisuuden toteuttamiseen.

9. Pysyvää yhteiskuntarauhaa ei voi olla siellä, missä estetään ihmisarvoinen elämä. Siksi kristityn kuuliaisuudella esivaltaa kohtaan on rajansa. Samoin pysyvää kansainvälistä rauhaa ei voida rakentaa imperialistisen eduntavoittelun varaan.

10. Keskustelujen osapuolet pitivät tarpeellisena, että vastaisissa neuvotteluissa jatketaan tähän kysymysryhmään kuuluvien asioiden käsitteilyä.

SUOMEN EVANKELIS-LUTERILAISEN
KIRKON VALTUUSKUNNAN
PUOLESTA

Martti Simojoki
Turun ja Suomen arkkipiispa

VENÄJÄN ORTODOKSISEN
KIRKON VALTUUSKUNNAN
PUOLESTA

Flaret
Dimitrovin arkkipiispa,
Moskovan hengellisen akatemian ja seminaarin rehtori